

תיקוני עירובין

עירובין למעשה
עיון | שימוש | כשרות

מוקד העירובין
בארץ הקודש
054-84-833-20

גליון שאלות הלכתיות

המתחדשות מידי שבוע בבדיקת העירובים השכונתיים

גליון מס' 244
אדר תש"פ

בשו"ע (סי' ש"ע ס"ג) מי שיש לו מלמד או סופר בביתו וכו', ודרים כל אחד בחדרו וכו' אינם אוסרים. ומבאר המשנ"ב (ס"ק ל"ג) שהטעם כיון שכולם משתמשים בשל בעה"ב באפיה ובישול, לכן הם טפלים אליו. ומכאן יוצא המשפט הידוע שאם אוכלים ממטבח אחד אינם צריכים לערב. אבל לפי האמור שזה רק ענין שנטפלים עם בעה"ב, א"כ באופן שבעה"ב אינו גר שם, אלא מכין להם את האוכל לפני שבת והולך, לא שייך היתר זה. ולכן בבתי מלון שברוב המקומות יש רק עובדי מטבח ותחזוקה, שאינם בעלים וגם אין להם סמכות על החדרים, אין האורחים טפלים אליהם, וצריכים לערב גם אם אוכלים ממטבח אחד. וה"ה בבתי חולים, שתמיד הבעלים והמנהלים אינם גרים בבית החולים. וה"ה בישיבות שרה"י אינו גר בשיבה.

ועוד כתב המשנ"ב שם שההיתר נאמר דוקא בשואל את המקום, ולא בשוכר. וזה סיבה נוספת שאין את ההיתר הזה בבתי מלון, ובבתי אבות. ויש לעיין בבתי חולים שהביטוח משלם עבור האדם. ובישיבות שהורים משלמים סכום שאינו כנגד כל ההוצאות ואין הסכם שהתשלום עבור הדיור או משהו אחר. [ואם מצי לסלוקי, נחלקו המשנ"ב והחזו"א, ואמ"ל בזה, כי גם בזה צריך שבעה"ב ידור עמהם, ולכן אינו מצוי למעשה באופנים הנ"ל].

שאלות הקורונה שמתחדשות בימים אלו

בימים אלו הגיעו שאלות נוספות בעקבות השינויים הגדולים שנוצרו אחת השאלות שהגיעה מהאחראי ביישוב סלזסטון שכידוע נמצאים בו כעת אלפי איש בבית קרוב לחצי מהישוב, ולכן מקפידים מאוד שלא להעביר שום מאכל מאחד לשני ולא מארחים בבית אנשים אחרים ואם כן שאל האחראי על העירוב מה הדין פת העירוב שנמצאת באחד הבתים ובעל הדירה אינו מסכים שיבואו לאכול את הפת הזו בביתו, ואם כן העירוב אינו עירוב משום שהמטרה היא להחשיב כאילו כולם דרים בבית זה שבו מונחת הפת וכעת אי אפשר שאנשים יגורו בו. ומצינו כעין זה בשו"ע (סי' שס"ו ס"ה) שצריך שלא יקפיד אחד מהם על עירובו ואם מקפיד אינו עירוב, והרי כאן הוא מקפיד שלא יבואו לאכול את העירוב בביתו.

והתשובה היא שמה שכתוב בשו"ע שצריך שלא יקפיד על עירובו היינו רק על אכילת הפת שצריך שאם יבואו ויבקשו ממנו יתן להם לאכול ממנה אך לא הוזכר בפוסקים שצריך לתת להם לאכול בתוך ביתו [ואמנם לגבי הנחת עירוב תחומין, יש שכתב (ספר תחומי שבת פט"ו ס"ב) שצריך שיוכל לאכול את הפת באותו בית שבו הניחוהו, כיון שמבואר בגמ' ובשו"ע (סי' ת"ט ס"ב) שצריך שיהא הוא ועירובו במקום אחד. וצ"ע ראייתו שם. ומכל מקום לגבי עירוב חצירות מספיק שמי שירצה לאכול מהפת יבקש מבעל הבית שיוציא לו את הפת לאכול אותה בחוץ, ולא צריך שיוכל לאכול באותו בית, כי אין הענין של העירוב שיחשב כאילו כולם גרים בבית הזה, אלא כמו שכתב הרמב"ם [הובא במשנ"ב שם סק"ד] שכשם שיד כולנו במקום הזה כך יד כולנו שווה בכל מקום. לכן מספיק שיוכל לאכול מהפת].

אמרנו את הדברים לשואל, והוא הוסיף ושאל על כך, מה הדין אם הפת נמצאת בחדר של המבדוד, או שכל המשפחה מבדודת, ובמצב זה אין לקחת מהם שום מאכל, וכיוון שכך הם ההוראות ע"פ כללי זהירות מדין ונשמרתם, וגם למעשה אף אחד לא ירצה לקחת מהם את הפת, א"כ הרי זה נעשה כמאכל שאינו ראוי לאכילה לשאר בני אדם הבריאים, וא"כ אינו מועיל לעירוב לכלל הישוב. ואע"פ שגם ממי שאינו מבדוד נזהרים שלא לקחת דבר מאכל, בזה יש לומר שאינו דבר אמיתי אלא חשש בעלמא, שאינו עושה שהפת אינה ראויה, משא"כ בביתו דבר אמיתי, שחלה חובת הזהירות גם ע"פ הלכה. וצ"ע לדינא.

סיום מחזור שיעורי התחומין, ועריכת רשימת בתי החולים

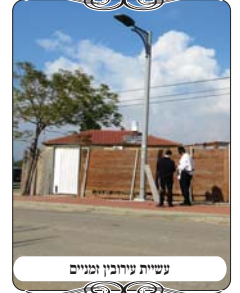
בימים אלו עומדים לקראת סיום המחזור של לימוד התחומין למעשה, בחבורת האברכים שע"י מוקד העירוב בארץ הקודש. מאות אברכים שעמלו במשך כמה חודשים בלימוד המשנ"ב, והשתתפו מידי שבוע

האם יש שינוי בכשרות העירובים בימי הקורונה

בימים אלו שמשנתנים סדרי עולם, באופן שאין אדם יודע מה ילד יום, רבים זואגים לשלום העירובים והבודקים, ושואלים האם יש שינוי כל שהוא בכשרות ובבדיקות. אנו מצינים שלפי המצב כעת, האחראים מתמסרים ועוזבים את ביתם למען הכלל, ואין שינוי מסוים בכשרות העירובים. אמנם דווח לנו על אחד מהאחראים ביישוב במרכז שאינו יכול לצאת מביתו, ויתכן שיש עוד כאלו, אבל הם דואגים להעמיד מחליף שיועד את מלאכת הקודש, ויעשה את הבדיקה במקום. נאחל בזאת לכל העוסקים עם הציבור, שיזכו לשמירה מיוחדת, שלא יבוא המשחית אל בתיהם, ולא יחלו ולא יהיו אפילו בחשש של הידבקות, ושכרם כפול מן השמים.

השבוע צריך עירוב מהודר יותר

היו שטענו שאין צורך בעירוב כל כך בשבתות אלו, כי הרבה אנשים אינם יוצאים מבתיהם. אבל דוקא כעת יש צורך שהעירוב יהיה מהודר יותר מתמיד, כי כעת יש מנינים שיערכו בחצר להעביר ספרים אל המנינים המתחלקים למקומות שונים. והטלטול הזה מוטל על האנשים הגדולים, שתמיד נמנעים מלטלטל, ואם צריכים לטלטל נותנים לבניהם הקטנים [במקום שהעירוב כשר], וכעת יצטרפו לעשות זאת בעצמם.

נשיית עירובין זמניים

לכן יש להתאמץ יותר בעשיית העירובים בכשרות הטובה ביותר. וכמו כן כל אדם ידאג לברר את כשרות העירוב במקום מגוריו עם גבולותיו. כמו כן מי שיכול לסדר עירוב נפרד לחצר שבו יתקיימו מנינים, בודאי יש בזה זיכוי הרבים.

עירוב בקבוצה או משפחה שאוכלים בשני מקומות

בגליון הקודם הבאנו נידון מיוחד בעירובין בעקבות בידוד הקורונה רח"ל, האם אדם המבודד בחדר נפרד בתוך הדירה, שאוכל בו לבדו, ושאר בני המשפחה אוכלים בחדר הסלון, האם צריכים לעשות "עירוב חצרות" כדי להעביר מהדירה לחדר המבודד, כיון שכעת נעשו כשתי דירות נפרדות. הדברים עוררו רבים לדון ולעיין בהלכות אלו, שנוגעות גם לבתי מלון ואולמות שיש משפחות רבות שאוכלות בחדר אוכל אחד, ויש גם אחד מהקבוצה שאוכל בחדרו. ומה הדין בישיבות גדולות שיש כמה חדרי אוכל. ומה הדין כאשר אחד מהצוות של הישיבה גר בבנין הישיבה ואוכל בדירתו. ועוד מקרים רבים, שאחרי שידועים את ההלכה, רואים שהיא נוגעת בהרבה מקרים. [יש להוסיף כמובן, שאם יש עירוב בשכונה ברמה טובה, הרי האחראי מניח גם בשביל אלו. אבל באופן שהעירוב של האזור ההוא אינו טוב, או שלא רוצים להסתמך עליו מחמת שמסתמך על שיטות דחוקות, צריך לדאוג לעירוב נפרד בבנין ובמתחם].

וראה מה שהתבאר באריכות בגליון הקודם, מה קובע ע"פ כללי ההלכה מה נחשב בית אחד ומה נחשב שני בתים, ומדוע תמיד לא אומרים שאם יש חולה שאוכל בחדר שינה יחשב בית נפרד. ויסוד החילוק משום שתמיד כולם משתמשים בכל הבית, משא"כ במצב שיש כעת לפי תנאי הבידוד, שהמבודד משתמש רק בחדר לבדו, ושאר בני הבית משתמשים רק בשאר הבית ולא באותו חדר מבדוד, ועי' לעיל משנ"ת במקורות הדינים.

ביאור ההיתר שאוכלים ממטבח אחד, וההגבלות שבו

אמנם יש להוסיף לבאר דבר אחד, שרבים התקשו בו, הרי הם אוכלים ממטבח אחד, וא"כ ברור שאינם צריכים עירוב, ומה כל הנידון על בתי מלון, ישיבות ובתי חולים. והנה צריך לבאר מהו המקור לדבר הברור הזה, אולי יש לו תנאים מסוימים, או שמא זה ציטוט של חצי דין, שאינו מתאים למקרים שאנו מדברים עליהם.

היו סמוכים אל הקיר. לכן צריך להשתמש בהם באופן שמשענים אותם אל הקיר דוקא.

ג. בענין המרחק בין שליבה לשליבה שבסולם, כתב החזו"א (סי' ס"ו ס"ק כ"ג) שיהיה פחות מג' טפחים בין זה לזה, [ודימה דין זה למש"כ השו"ע לקמן סעיף י"ב]. אמנם בערוך השולחן (סעיף כ"ב) כתב שדין זה שונה מסעיף י"ב, ואם הסולם קבוע מועיל אף ביותר מג' טפחים. ובסולמות המצויים בזמנינו המרחק הוא יותר מג' טפחים.

ד. כתב השו"ע שצריך שהסולם יהיה גדול או כבד, כדי שלא יהיה עתיד לטלטלו בשבת. ובמשנ"ב כתב שאפשר גם כן בסולם שאינו כבד אם קובע אותו במסמרים אף על פי שבדעתו ליטלו אחרי שבת. הסולמות המצויים בזמנינו אינם כבדים, אמנם בשו"ע שם כתב שאם יש בסולם ארבע שליבות נחשב סולם גדול שאין דרך ליטלו בשבת. וצ"ע בסולמות הביתיים שבזמנינו שעשויים מאלומניום, ואף על פי שיש בהם שש שליבות הם קלים ביותר וניטלים בשבת, האם נאמר שאע"פ שיש ד' שליבות אינו כסולם קבוע, ואם כן צריך לחברם כדי שיועילו להחשב כפתח. וצ"ע.

סורגים שנוזקו משמשים לסולם

לפ"ז כאשר רוצים להשתמש בסולמות המצויים בזמנינו נתקלים בכמה בעיות. אבל בני המשפחה הנ"ל שרצו למצוא פתרון לחבר בין שני החצרות, מצאו רעיון מקורי על ידי שני סורגים של חלונות גדולים משומשים שהיו זרוקים באיזה מקום לאחר שיפוץ בית, גררו אותם אל הקיר שבין שני החצרות, העמידו אותם באופן שהברזלים שבתוך הסורג מאוזנים, סורג אחד מצד חצר הבנין ואחד בחצר הישיבה, אחר כך שקשרו אותם עם אזיקונים, ובכך קיימו את כל התנאים. א. רוחב השליבה דהיינו רוחב המוטות שבתוך הסורג הוא יותר מד' טפחים. ג. הסורג היה ארוך והגיע עד ראש הקיר. ג. שני הסורגים היו סמוכים זה לזה תוך ג' טפחים. ד. הסורגים נחשבים כסולם כבד וקבוע, ואף הוסיפו בזה שקשרו אותם על ידי האזיקונים שהם דבר שאין לפותחו בשבת.

שתי סולמות מסורגים להבר בין שתי חצרות

על ידי פתרון זה ניתן לעשות עירוב חצרות בין שני החצרות יחד, וניתן להעביר כל דבר שהוא מהדירות אל הישיבה. ויש להוסיף שאחרי שיש פתח בין החצרות ועשו עירוב ביניהם, אין צורך לעלות על הסולם [הסורגים] כדי להעביר, אלא מותר להעביר גם מעל הגדר, כיון שאחרי העירוב הרי הם כחצר אחת מעורבת.

מתי האורחים שבבנין הישיבה אינם צריכים עירוב בפת

לאחר מעשה נראה שיש לדון האם צריך לעשות עירוב חצרות בפת במקרה זה. כיון שבחצר הישיבה אין דירות בדרך כלל, והאורחים ואנשי השמחה שבים ואוכלים שם סעודות בשבת זו [ובשבת זו המקום נחשב לדירתם אף על פי שאינם ישנים שם, כיון שמקום פיתה קובע את מקומו של האדם לענין שבת, כמבואר בשו"ע (סי' ש"ע ס"ה)], מכל מקום אינם אלא אורחים שאינם קבועים, וכתב השו"ע (שם סעיף ח') שאורח שנמצא במקום שיש דייר קבוע הרי הוא טפל אליו [אע"פ שהדייר הקבוע אינו המארח שלו] ואינם צריכים לעירוב, אם כן חצר הישיבה אינו אוסר, ואין צריך לערב איתו, [אלא רק בין דיירי הבנין הקבועים צריך עירוב חצרות בפת].

ובכל זאת היו צריכים לעשות את הסולם עם הסורגים, כי לולא שהסולם יצר פתח ביניהם, הרי מקום הישיבה נידון כחצר בפני עצמה, ואז האורחים לא יהיו טפלים לתושבי הדירות שבבנין הסמוך. ורק אחרי שעשו את הסולם ונעשו כחצר שיש פתח ביניהם, ממילא אז האורחים טפלים אל הדיירים הקבועים שבבנין הסמוך [כמבואר במשנ"ב ובשעה"צ שם], והנפק"מ היא רק שהאורחים אינם צריכים לתת חלק בפת, כגון אם אחד השכנים בבנין זה עושה עירוב בין דיירי הבנין לכל השבתות, ולא זיכה אלא לתושבי הבנין, אינו צריך להוסיף ולזכות כעת גם לאורחים שבבנין הישיבה].

בשיעורים, על צורות החישוב של ריבועי הערים וצורות המדידה בזמנינו. בשבוע זה נערך מבחן מסכם לכל הלכות התחומין. אמנם עקב המצב של החולי והמגיפה השוררים בעולם וההגבלות שנוצרו עקב כך, איננו יכולים לקיים את המעמדות המיוחדים של הסיימים בהשתתפות רבנים. ואי"ה כשיסיר ה' מעלינו את הגזירה, נזכה בעז"ה לסיים את הלימוד עם מצגת חדשה.

מתוך השיעורים שנלמדו, עסקנו הרבה בחישוב התחומין לבתי החולים, ועל כן בימים אלו אנו עוסקים להעלות את הדברים על הכתב, בטבלה מסודרת, שיהיה ניתן לכל אחד להבין ממנו כיצד לנהוג, עם תוספת סבר על הדינים וההלכות. אמנם כיון שהלכות התחומין מורכבות מאוד, והדין משתנה מאוד גם בתוך העיר, בין מי שגר בקצה העיר, לבין מי שגר במרכז העיר [אם גבול התחום לאחר הנחת עירוב מסתיים באמצע העיר], לכן במקרים שצריך להניח עירוב תחומין, יש צורך להתקשר למוקד, וכל אדם יקבל בעז"ה תשובה המתאימה לפי פרטי המקרה שלו. כמו כן הנחת העירוב תחומין יהיה ע"י הארגון, ולא כל אדם לעצמו. ובהו אנו מקוים שכל אדם ידע לעשות כדן, ולא ייצא מכשול ח"ו.

רשימה זו יהיה ניתן לקבל בקרוב במייל של המערכת, בכתובת המופיעה בסוף הגליון.

בהזדמנות זו נשיב לשאלת רבים, שמבקשים לדעת איזה מסגרות לימוד יפתחו בעז"ה לחודשי הקיץ. הלימוד יהיה בעז"ה במסגרת "בדוקי עירובין", כפי שהיה בשנה שעברה, על לימוד הפרקטיקה וההלכה המצויה בבדיקת עירובים בזמנינו, בליווי המחשות ע"י תמונות ומצגות, כולל מבחנים ותעודות. בתקווה ובתפילה שמיד בתחילת חודש אייר נחזור לשגרת הלימודים, מתוך בריאות ושלוה, יחד עם כל היהודים בעולם, ומלאה הארץ דעה את ה', ונזכה בקרוב לביאת משיח צדקנו.

פתרון מקורי לעירוב בין שתי חצרות לעריכת שמחה

באחת השמחות שנעשו בשבועות אלו, הזמינו את מוקד העירוב לתת אישור הלכתי לדבר מיוחד ולא שגרת, בעשיית עירוב בין שתי חצרות, האברכים עשו את הדבר ידעו את ההלכות, ואולי גם למדו אותם שוב במיוחד לצורך הענין, ובאמת עשו אותו כהלכה, ובכל זאת ביקשו שמוקד העירוב שיוסק במיוחד בתחום זה, יבוא לאשר שאכן שמו לב לכל הפטרים. כשבאנו למקום שמחנו מאוד לראות כיצד המציאו רעיונות מקוריים בעזרת סורגים ישנים, ליצור פתח בין החצרות.

השמחה נערכה בשבת בחדר אוכל של ישיבה קטנה, ולא היתה אפשרות להניח את כל המאכלים עם פלטות חשמל, לכן היו צריכים להשתמש גם באחת הדירות שבבנין הסמוך, ובשבת בזמן הסעודה, יביאו את המאכלים ממנה. לשם כך צריך לעשות עירוב בין הדירות שבבנין והישיבה, כדי שיהיה מותר להעביר ממנה. לשם כך צריך לעשות עירוב בין הדירות שבבנין והישיבה, כדי שיהיה מותר להעביר מזה לזה. אבל כתב השו"ע (סי' שע"ב ס"ד) אין שתי חצרות יכולות לערב יחד, אלא אם כן היא פתח ביניהם, או חלון שיש בו ד' על ד' טפחים, שיהיה קצתו בתוך י טפחים.

ואם כן כאשר רוצים לערב את חצר הישיבה עם חצר הבנין הסמוך, צריך שיהיה פתח ביניהם. במקרה זה היתה חצר הישיבה מוקפת בקיר אבן מכל רוחותיה, כמו כן החצר של הבנין הסמוך היתה מוקפת מכל רוחותיה, ולא היתה שום אפשרות לעשות פתח ביניהם ואף לא חלון שיתחיל בתוך י טפחים מהקרקע, כיון שיש ביניהם קיר גבוה.

הפתרון למקרה זה הוא, לעשות סולם שדרכו יהיה מעבר בין שתי החצרות, ודין זה מבואר בשו"ע (שם סעיף ח') שאם העמיד אצל הכותל סולם רחב ד' טפחים, וכן כנגדו בחצר השניה, נחשב כפתח ויכולים לערב יחד. והנה כדי הסולם יחשב כפתח ישנם כמה הלכות, וכיון שהדבר אינו שכיח ואינו מצוי אף לעיתים רחוקות, לכן בדרך כלל איננו בקיאים בפרטי ההלכות הנדרשות לכך, ובמקרה שרוצים לעשות כן צריך להתישב היטב בדבר, לשים לב לכל פרטי ההלכה.

התנאים ההלכתיים לעשיית פתח ע"י סולם

א. בשו"ע שם כתב שרוחב הסולם צריך להיות ד' טפחים, והיינו שרוחב השליבה עד גובה הראש הקיר [או תוך ג' טפחים לראש הקיר] יהיה ד' טפחים. בסולמות המצויים בזמנינו, החלק העליון של הסולם בדרך כלל אינו רחב ד' טפחים. אמנם אם משתמשים בסולם גבוה יותר מראש הקיר, והשליבות התחתונות שרוחבם ד' טפחים מגיעות לראש הקיר, הרי זה כשר.

ב. צריך שיהיו שני הסולם משני צידי הקיר מקבילים זה לזה, או על כל פנים בתוך ג' טפחים בין זה לזה. וכיון שכאשר משענים את הסולם על הקיר הוא בולט כלפי מעלה, אי אפשר להעמיד את הסולמות זה כנגד זה, אלא צריך להעמידם זה סמוך לזה תוך ג' טפחים. ואם לא ישעין את הסולמות על הקיר אלא יפתח אותם כל אחד בחצירו, הרי תהיה בעיה מהדין הקודם, שרוחב השליבה בקטע של המעבר אל הקיר אינו רחב ד' טפחים, וגם הסולמות לא יהיו סמוכים זה לזה בתוך ג' טפחים, כיון שלא

התודה והברכה!

לתורם הנכבד החפץ בעילום שמו
שתרם את עלויות הרחפן
לצורך בדיקת העירובין ברחבי הארץ
זכות המצווה תעמוד לו ולבניו ביתו
להתברך בבריאות ובהצלחה
ושפע ברכה ברוחניות ובגשמיות
וירוהו נחת ושמחה מכל משפחתו